

ETIKA ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ PRÁCE

Hana Krylová

Goldmann, R., Cichá, M. *Etika zdravotní a sociální práce*. Olomouc : UP, 2004. ISBN 80-244-0907-0.

Skriptum *Etika zdravotní a sociální práce* od R. Goldmanna a M. Ciché je určeno posluchačům pedagogických fakult, již obsah však napovídá, že i studenti či pracovníci medicínských oborů zde najdou otázky a odpovědi týkající se jejich profese. Publikace obsahuje 123 s., které jsou rozděleny do 15 kapitol. Text je poměrně čtivý, vybízející k zamyšlení. Kniha by se dala rozdělit na několik částí (úvod do etiky, lékařská a ošetrovatelská etika, etika sociální práce, pedagogická etika) – jde pouze o mé soukromé dělení této knihy, autoři publikaci člení do kapitol a jednotlivá témata se prolínají. Pokusím se nyní popsat jednotlivé „části“.

V první části autoři shrnují základní pojmy, jako je etika, morálka, diskurz, hodnota, deontologie... Jednotlivé pojmy jsou abecedně řazeny a poměrně dobře vysvětleny. Následuje část o obecné etice včetně témat jako dobro a zlo, lidské hodnoty a motivy našeho jednání. Poté se autoři stručně věnují historickému vývoji etiky, který není úplný, ale jsou zde obsaženy všechny důležité školy i jednotliví autoři (od Sokrata a Aristotela a starověké školy, jako např. kyrénská, stoická..., přes empirickou k etice Kantově). V závěru je několik slov o etice náboženské, která je zde prezentována zejména křesťanskou etikou, což je v době zvýšeného zájmu o rozdíly právě mezi kulturou křesťankou a muslimskou škoda.

Druhý oddíl bych nazvala etika ve zdravotnictví a zařadila bych sem tyto kapitoly: etické kodexy (Práva pacientů, etický kodex zdravotní sestry a další, viz s. 35–43), Pomáhající profese a úplatky (která i přesto, že by mohla být určena i pedagogům či sociálním pracovníkům, je zaměřena zejména na zdravotníky), Etika „všedního dne“ u pomáhajících profesí (která by mohla oslovit i sociální pracovníky, pokud si odmyslíte termín pacient a lékař a nahradíte jej klient a sociální pracovník). Následují typická témata pro zdravotnickou etiku: problematika umírání a smrti, eutanazie, povinná mlčenlivost (autoři se věnují opět jen mlčenlivosti u zdravotníků a jejich prolomení v nemoci, opomíjejí

např. problematiku, kdy klient sděluje v terapeutickém rozhovoru informaci např. o trestném činu), reverz, etické problémy lidské reprodukce, problematika alternativní medicíny z pohledu etiky a velmi pěkně zpracovaná etika v ošetrovatelství. Kapitoly v této části jsou psány svěže, doplňují je příklady z praxe a domnívám se, že reflektují etické problémy dnešní medicíny. Věnují se změně paternalistického přístupu v medicíně na partnerský, ale také kolegiálně mezi pracovníky. Kapitoly o etických problémech umírání a smrti i otázky lidské reprodukce jsou zpracovány podle nejnovějších poznatků. Škoda, že jsem se nedočetla nic o pastorální etice, která byla avizována na s. 35.

Třetí část jsem si nazvala etika a sociální práce. Tato část mě zklamala, obsahuje zejména Etický kodex sociálních pracovníků v ČR, což mi připadá jako velmi málo. Jak jsem již uvedla, v některých kapitolách se problematika sociální práce prolíná, přesto se neobjevují etické otázky práce týkající se konkrétní práce s klientem a chybí příklady.

Poslední část je věnována pedagogické etice, kterou bych spíše označila za etiku v práci pedagoga, protože přibližuje význam práce pedagoga na výchově a vzdělání žáka, a tedy i rozvoji jeho svědomí a hodnotového systému.

Publikace je zajímavým přínosem do etiky. Přináší nové kapitoly, jinde nezpracované, a zabývá se zejména problematikou lékařské etiky. Nedostatky můžeme najít v rámci etiky v oblasti sociální práce a pedagogiky. Doporučila bych knihu všem lidem, kteří chtějí získat základní informace z problematiky etiky (základní pojmy a školy), a také lidem, kteří pracují ve zdravotnictví, kterým kniha může nabídnout, mimo jiné, četné podněty k zamyšlení.

Mgr. Hana Krylová, 4. ročník DSP, obor antropologie.
Katedra antropologie a zdravotní vědy PdF UP Olomouc
krylus@seznam.cz